

Sakapal

¿Tik ixmatok?

Cuscuta mitraeformis

Tech in ajkopa tonalixpan tech in to kuetaxkoapan Puebla, mo ixmati kemej “sakapal” ijkon mo notsa pampa mo tsitsilowa tech in koujyo, pitsawak wan semi ixnesi in kostik, amo ixmaye. In taixtemojke ki notsa *Cuscuta mitraeformis* ninwan yetok oksekin 170 xiuymej tawatsalonimej *Cuscuta* ton moixmoyawaj tech in nochi.

Imágenes: Nemesio Villa Ruano

Por: Nemesio Villa Ruano

(Traducido por Juan Parra Trinidad)

Nikanpaka, nijin sakapal ki posoniaj wan ni ayo, mokui kemej tapal tech wejkauj tasalmej kemej chalmej, taxkaltasal, sua ajkotasal wan wipilmej ton ki chijchuwaj tech ninin xolalmej. Amo semi mo ixmati, keyej sakapal kon chijchiujtok ton semi ixnesi in kostik. Ton ika mochiichiwa no se ki ajsi tech in kamoj achilkostik, xiujtakual xoxoktik wan seltik xitomat wan xalxokot.

In sakapal no mokui kemej pajti, den exiwit wan chilxiwit, pampa kin miktilia nin pisilaskamej. Ka okse tajtol, nijin sakapal tapalewia ika maj amo momiakchiwakan in pisilaskamej tech in xiujtakualmej ton mochiwa tech nikanpa to taltikpak wan ika timo tamakaj.

CIENCIA EN LA SIERRA

Tik neki kachi ti kixmatis, ti mits yolewaj kalaki tech nijin teposmekat:

<https://blacpma.ms-editions.cl/index.php/blacpma/article/view/205/209>

Axkan tik matokia, ton tik matiaj ke talwatsalis, tikitakejya ke timo polojke, kemej in sakapal ton tech palewiya tech to tonalpanolis, to yeknemilis wan to yektakualis. Ti tajtowaj den sakapal.

Edición: Yesenia Pacheco-Hernández
©GIIARN